

ایدئولوژی

آرمان ایدئولوژی (Ideology) (از دو کلمه «ایده» به معنای فکر و نظر و «لوژی» به معنای شناختن ترکیب یافته است.^[۱] فرهنگ علوم سیاسی، ج ۱، ص ۹۲.

در اصطلاح عبارت است از دسته‌ای از آرای کلی و هماهنگ درباره رفتارهای انسان. بنا بر این تعریف، نظام کلی احکام عملی - که در اصطلاح مذهبی «فروع دین» نام دارد- ایدئولوژی خوانده می‌شود.^[۲] آموزش عقاید، ص ۲۹.

فهرست مندرجات

- ۱ - تفاوت جهان‌بینی با ایدئولوژی
- ۲ - اهمیت ایدئولوژی برای سعادت انسان
- ۳ - ایدئولوژی بر پایه عقل
- ۴ - پانویس
- ۵ - منبع

تفاوت جهان‌بینی با ایدئولوژی

ایدئولوژی بر جهان‌بینی استوار است.
جهان‌بینی عبارت از نظر درباره جهان است آن چنان که هست؛ اما ایدئولوژی نظر درباره انسان است آن چنان که باید باشد.^[۳] تکامل اجتماعی انسان، ص ۱۱۵.
انسان برای نیل به سعادت نیازمند برنامه‌های جامع، هماهنگ و منسجم است. عقل بشر این نیاز را برنمی‌آورد هر چند شرط لازم آن است.^[۴] کلینی، اصول کافی، ج ۱، ص ۶۸.
^[۵] کلینی، اصول کافی، ج ۱، ص ۴۸.
^[۶] کلینی، اصول کافی، ج ۱، ص ۴۹.

اهمیت ایدئولوژی برای سعادت انسان

آنچه انسان را یاری می‌دهد تا به کمال انسانی خویش دست یازد، بایدها و نبایدهایش را نشان دهد و مسئولیت‌ها و تکلیف‌های او را باز شناساند، ایدئولوژی جامع، جاودان و پایدار است. این ایدئولوژی، در آیین اسلام، همان شریعت است.^[۷] مجموعه آثار، ج ۲، ص ۵۵-۵۶.
گاه آدمی به خطا می‌لغزد و به ایدئولوژی‌های مادی می‌گراید؛ اما این ایدئولوژی به سعادت نمی‌انجامد. آفریدگار هستی همواره با ارسال رسل و انزال کتب آسمانی، ایدئولوژی توحیدی را به انسان رسانیده و او را راه نموده است.^[۸] النجاة، ص ۷۰۹.
بنا بر آموزه‌های اسلامی، نمی‌توان ایدئولوژی را به زور پذیرفت و امید بر بقا و دوام آن داشت. از این رو، ایمان و علاقه درونی در پذیرفتن ایدئولوژی نقشی بنیادی دارد.

ایدئولوژی بر پایه عقل

ایدئولوژی اسلام از گذر بیان عقل مدارانه و هدفمند معارف اسلامی، که بر فطرت انسانی استوارند،^[۹] روم/سوره ۳۰، آیه ۳۰.
در جان آدمی نهال ایمان را می‌نشانند و او را در سیر به سوی تکامل یاری می‌بخشند. این ویژگی موجب می‌شود که اصول و ارکان ایدئولوژی اسلامی- بر خلاف ایدئولوژی‌های مادی- پایدار و ماندگار ماند.^[۱۰] نهج البلاغه، ج ۱۹۸.
بدین سان، ایدئولوژی اسلامی به معنای برنامه اسلام برای رسیدن انسان به زندگی سعادت‌مند دنیوی و اخروی است.

پانویس

۱. ↑ فرهنگ علوم سیاسی، ج ۱، ص ۹۲.
۲. ↑ آموزش عقاید، ص ۲۹.
۳. ↑ تکامل اجتماعی انسان، ص ۱۱۵.
۴. ↑ کلینی، اصول کافی، ج ۱، ص ۶۸.
۵. ↑ کلینی، اصول کافی، ج ۱، ص ۴۸.

۶. ↑ کلینی، اصول کافی، ج ۱، ص ۴۹.
۷. ↑ مجموعه آثار، ج ۲، ص ۵۵_۵۶.
۸. ↑ النجاة، ص ۷۰۹.
۹. ↑ روم/سوره ۳۰، آیه ۳۰.
۱۰. ↑ نهج البلاغه، خ ۱۹۸.

منبع

فرهنگ شیعه، ج ۱، ص ۱۴۵، برگرفته از مقاله «ایدئولوژی».